

*Линник Ольги Антонівни,
старший викладач хімії;
Фаховий коледж бізнесу та аналітики
Національної академії статистики, обліку та аудиту*

ВПЛИВ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ АСПЕКТІВ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Уже понад півтора року український народ протистоїть” другій армії світу, армії країни - терористки, агресорки, армії яка ніколи не чула про закони ведення війни, яка регулярно порушує міжнародні угоди, учасницею яких є сама!

Ця повномасштабна війна розв’язана росією в Україні, звичайно привела до зростання гуманітарних проблем. Ці соціогуманітарні проблеми для України є руйнівними.

Перше: постачання базових товарів та послуг призупинено.

Друге: люди вимушені лишати свої домівки.

Третє: багато людей залишаються замкнутими в районах інтенсивних бойових дій.

І звичайно подальше розширення конфлікту поглибить гуманітарні потреби людей. Серед таких потреб на перше місце потрапляють проблеми з житлом, так як багато людей залишилися без домівок, переселенці, які втратили все в своєму житті, тільки лишилася віра в перемогу та незламність України!

Значні руйнування та евакуація населення з деяких міст, порушують питання про доцільність їх відновлення. Най масштабніша війна з часів Другої світової, яка завдала руйнувань цілих міст України, змусила ставити питання, щодо повоєнної урбанізації України. В експертних колах розглядаються питання відновлення міського життя на де окупованих територіях. Але значні руйнування та евакуація населення ставить під сумнів доцільність їх відновлення.

Для того, щоб існувало майбутнє де окупованих міст потрібно розробити нові економічні моделі розвитку.

Перше - налагодження логістичних ланцюгів.

Друге - перспективи залучення інвестицій.

Третє - це гуманітарні питання (до них ми можемо віднести: привабливість міст, їх культурна та історична спадщина, тут велику роль зіграють культурні та освітні можливості оновлених міст.) Так наприклад місто Маріуполь до війни прикрашали численні мозаїчні панно, які створили видатні художники - монументалісти. (А. Горська, Е.Котков, Арнаутов).

Місто Донецьк прикрашали масиви троянд. Зазвичай ідентифікаційними маркерами в місті були давні архітектурні споруди Азовсько - Донського банку в Бахмуті, чи водонапірна вежа в Маріуполі. І якщо ми зможемо зберегти ідентичність міст, то це буде символізувати незламність українців, та ще раз доведе нездатність рашистів перервати нашу

культуру та урбаністичну традицію. А ще відновлення міст сприяє поверненню родин з дітьми, освічених кадрів, митців. Саме люди є надзвичайним скарбом нашої країни, які зможуть забезпечити утримання міської ідентичності і передачу її в спадок наступним генераціям. Як показує досвід повоєнного відновлення Європи під час відбудови зруйнованих міст, городяни надавали перевагу звичайному життєвому середовищу, де були знайомі ідентифікаційні маркери.

Можна розглянути приклад наших сусідів поляків, зокрема варшав'ян. Ян Захватович - це керівник відбудови Варшави, він не бачив іншої альтернативи; «стоячи самотньо на руїнах, я у відчаї сказав собі - все таки ми це відбудуємо. Це внутрішнє переконання яке існувало впродовж всієї окупації знову охопило мене. Хоч здавалось це безнадійно» [1].

Цей досвід нам також варто взяти до уваги з огляду на подібність політичної культури та естетичної орієнтації українців та поляків.

Та все ж у відтворенні ідентичності східноукраїнських міст, не варто брати у майбутнє їх депресивний архітектурний спадок, який залишився від радянського союзу. Ці міста до війни мали образ міста-трудолюбця, зараз же воно заміщується образами міста-форпосту, міста героїв. Зміни економічної моделі країни, які пришвидшила війна, та разом з ними зміни економічної спеціалізації регіонів мають відповідати нові формати публічного простору локацій і місць пам'яті пов'язані з ними та інші локації, що позначають ідентичність міста та його мешканців. Перспективи такої урбанізації залежать звичайно від ресурсів та від залучення іноземних інвестицій. А ми знаємо, що першою вимогою інвесторів є прозорість що до використання коштів, але разом з тим з нашої сторони потрібні правові гарантії (так, як ми залучаємо інвестиції). Та зазвичай такі гарантії не є переконаними для потенційних інвесторів, а все через мінливість правового поля країни, а також супутні корупційні схеми, що потребує інвестицій. Як же мінімізувати ризики для інвесторів? Візьмемо за приклад концепцію американського економіста Пола Ромера (лауреата Нобелівської премії 2018 року) який сформулював концепт міста-хартії. Він провів узагальнення досвіду різних міст, що керувалися правовими нормами, відмінними від загальнодержавних. Ці спостереження він оформив у візію того, як цей досвід можна застосовувати у розбудові занедбаного, або нового міста, завдяки іноземним інвестиціям. Багато міст хартій має доволі привабливий вигляд. Так наприклад штат Каліфорнія, понад 478 міст цього штату є містами хартії. Кожне з них обрало на власний розсуд систему свого урядування. Реалізування самоврядності дає можливість потужному економічному зростанню, завдяки швидкому і ефективному впровадженню технологічних інвестицій. Багато міст хартії є в різних країнах. Ідея самоврядності для України є органічною та давньою. Так жив Київ від 15 століття, так як урядування міст за правом відміним від державного лежало в основі Магдебурзького права. А Львів, Галич, Самбір ще й раніше тому, що Магдебурзьке право давало можливість містам виходити з під дії феодальної влади, забезпечуючи їм тим самим економічну свободу, а в замість на це вони

повинні були виплачувати виплати, до скарбниці фіксованих податків. Та крім економічного розвитку були й гуманітарні новації, це практики виборчої демократії, традиції доброчинності. Найприбутковішим ресурсом міст був звичайно інтелект. Ці міста ставали центрами освіти, розвитку та інновацій. На даний момент наша країна бореться з укорінилою корупцією, яка на жаль дуже гальмує розбудову міст хартій. Пол Ромер активно просував ідею таких міст. Він говорив «міста хартії почнуть з чистого аркушу в комерційному праві, що дасть їм змогу запозичити найліпші світові практики ведення бізнесу. Такі реформи можуть бути проведені в наявних політичних рамках більшості країн. Місто - хартія в цьому сенсі буде підпорядковане конституції, міжнародним договорам та кримінальному законодавству сторони, що приймає, - окрема юрисдикція буде поширюватися на комерційне право, допомагаючи залучити іноземні інвестиції, створювати робочі місця та сприяти економічному розвитку» [3].

В нашій країні для деяких міст, зокрема Київської області був прийнятий закон №2353-III від 05.04.2001 р. «Про державно - правовий експеримент розвитку місцевого самоврядування в місті Ірпені, селищах Буча, Ворзель, Гостомель, Коцюбинське Київської області» [2]. Це дало змогу на практиці випробувати поряд з традиційними, нові форми організації місцевого самоврядування.

Тому ми почали рухатися в правильному напрямку, з початковим ще довоєнним створенням міст - хартій.

Ця ідея зі створенням міст - хартій має економічні перспективи та освітні можливості. Такі міста притягують ініціативних людей з високим інтелектом. Тому доцільно буде надати їм можливості для професійної реалізації в межах України та повернути інтелект і капітал із-за кордону.

Зазначені в доповіді новітні економічні моделі розвитку та приклади їхнього втілення на практиці базуються на міцній вірі українців в перемогу, шануванні наших українців і українок, ЗСУ, які наразі виборюють незалежність нашої держави. Продемонстрована всією Україною потужна підтримка курсу України, взятого урядом, продемонструвала прагнення українців будувати розвинену державу, формувати щасливе життя непереможних українців на квітучій українській Землі, на якій, відповідно до пророчих слів лідера національного українського руху Степана Бандери один говорить: «Слава Україні!», а мільйони відповідають: «Героям слава!».

Список використаних джерел

1. Відновлення Європи після Другої світової війни: Варшава. Podrobnosti. URL: <https://podrobnosti.ua/2462651-vdnovlennja-vropi-pslja-drugo-svtovo-vjni-varshava.html> (дата звернення: 22.09.2023).
2. Про державно-правовий експеримент розвитку місцевого самоврядування в місті Ірпені, селищах Буча, Ворзель, Гостомель, Коцюбинське Київської області. Офіційний веб-портал парламенту

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-14#Text> (дата звернення: 22.09.2023).

3. Cities from Scratch. City Journal. URL: <https://www.city-journal.org/article/cities-from-scratch> (date of access: 22.09.2023).

Мацалак Марія Василівна,
*здобувачка першого (бакалаврського) освітнього рівня «бакалавр»,
спеціальність «Менеджмент»;
науковий керівник:*
Горобець Олена Олександрівна,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики,
IT та математичних методів в економіці;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ТУРИСТИЧНИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Статистичний аналіз ринку туризму в Україні є важливою складовою ефективного бізнес-плану розвитку туризму. Такий аналіз дозволяє отримати об'єктивну інформацію та розуміння щодо стану галузі, тенденцій споживацького попиту та конкурентного середовища.

Одним з основних завдань статистичного аналізу ринку туризму в Україні – дослідити країни, з яких приїжджають туристи, провести аналіз їх сприйняття, та розробити маркетингові стратегії залучення туристів з цих країн. Однак, не менш важливим є питання якими маршрутами та об'єктами цікавляться туристи, що приїжджають в Україну. Оцінити ці показники у певних регіонах та провести стратегію їх розвитку – ключ до успішного розвитку туристичної галузі країни.

Україна – це країна, яка славиться великою кількістю заповідників та національних парків, що надає молоді та енергійній галузі туризму чудові можливості розвитку. Проте зараз основною проблемою туризму в Україні є війна.

У 2022 році повномасштабне вторгнення росії в Україну стало ударом для багатьох секторів економіки, але туристичний сектор постраждав чи не найбільше. Закритий авіапростір, обмеження на виїзд за кордон для чоловіків, на яких поширюється мобілізація, вимушений переїзд частини населення, інфляція та падіння вартості гривні — всі ці негативні чинники значно вплинули на можливість людей подорожувати.[1]

Другою проблемою є погана інфраструктура – недостатня кількість послуг, поганий стан доріг, складний доступ до побутових зручностей, погане харчування та житло. При заснуванні нових екологічних курортів або парків, необхідно вирішувати ці труднощі і підвищувати якість обслуговування туристів, залучаючи в це фахівців з бізнес-сфери та господарства.